

Pravica vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Izdajanje dnevno razen sobot, nedelj in praznikov.

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

TO-YEAR XXVII

Cena lista
\$2.00

Entered as second-class matter January 16, 1922, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 16. novembra (Nov. 16), 1934.

Subscription \$2.00
Yearly

STEV.—NUMBER 225

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji

Priloge za prihodnjo bitko. —
Dosednjenost katoliškega Amerikanskega Slovenca

John Dewey, profesor filozofije na Columbij in predsednik ljudske lobije v Washingtonu, je zapisal krepke besede v nedeljski številki "People's Lobby Bulletin". Te besede so vredne, da jih prečitajo tudi čitatelji Prosvete:

"Priznati je treba, da ima predsednik Roosevelt dobro voljo in dober namen, toda njegove metode, njegova taktika je zasnovana na fiasku. Oboževanje njegove pravičnosti samo v sebi ne izbrisi niti ene krivice sveta.

Predsednik je izrekel že preveč kritike na naslov voditeljev ameriškega businessa, istočasno pa njegova administracija in kongres že poldrugo leto rešujejo profitni sistem in skušata obnoviti razmere, ki so povzročile polom leta 1929.

To polovičarstvo ne bo rešilo Amerike! Vlada, ki priznava profitni motiv kot ključ k rešitvi problema brezposelnosti, priprava obnem svojo impotentnost, kajti privatni profit je glavni vzrok krize, brezposelnosti in bede. Edina pot za Ameriko je, da prizna delavstvu pravo v proizvodnji — in to pravo mora biti pred prihodnjim profitom.

Nemogoče je, da bi se Amerika vrnila v razmere leta 1929 — to je komaj trinajstina vsega našega prebivalstva imela večji delež dohodkov, osmrtina imela zmeren komfort in četrtina minimalni komfort in petina prebivalstva sta imela v golemo eksistenco — toda naša povratke hočejo dominantni industrijski, finančni in nekateri kmetijski interesi.

Ako Amerika hoče doseči v celotnem dostojen življenjski standard, mora osvojiti program delavske stranke v Angliji in socialno demokratičnih strank Evrope — program socializacije vseh naravnih zakladov in vseh naravnih monopolov, starostni in temeljni industriji. To je edina pot.

Politična porazdelitev ameriškega ljudstva v demokrate in republikance ne pomeni več danes nič; edina porazdelitev, ki je kaj pomeni, je za in proti socializaciji. To je prihodnja politična meja. Socializacija mora priti! Odprava privatnega profita po socializaciji je edina garancija za prihod pravega blaginje v Ameriki! —!"

Katoliški in antisemitski Amerikanski Slovenec je v zadnjih volilnih kampanji izževal revščino med svojimi pristaši in čitatelji v Chicago. Revolto je sprožil s svojo kolosalno nedolžnostjo. Dočim v člankih, ki mu jih prispeva stari fajmomen Trunk — privlečen iz groba — vodi kampanjo proti Judom, ki slučajno imajo demokratsko znamko. V protijudovski kampanji mu je vse judovsko, kar je treba očrtniti, toda v politični kampanji je delal reklamo za Juda, ki je kandidiral proti katoličanu republikanцу.

Čakski katoliški rojaki, ki naj bi se izločili iz svojemu ljudu, se vprašujejo, kakšen katoliški list je to, ki zmetava katoliškega kandidata in agitira za Juda. Naj jim to pojasni Amerikanski Slovenec sam. To je njegova zadeva, naša ni. Mi to ne registramo z namenom, da opozorimo one katoliške rojake, ki se jemljejo Prosveto v roke — na fino doslednost njihovega dnevnika, ki grmi proti Judom in obenem se prodaja Judom.

ELEKTRARSKI BARONI DOŽIVELI VELIK PORAZ

Pri zadnjih volitvah so izgubili važne bitke v več krajih, v nekaterih so pa zmagali

Chicago. — (FP) — Zadnje volitve so prinesle elektrarskim baronom večji poraz v raznih krajih dežele. Odnegli so sicer tudi nekaj zmag, ampak so v primeri z izgubljenim terenom le manjšega pomena.

Najbolj so bili poraženi v Memphisu, Tenn., Sacramento, Cal., in v državi Washington. V Memphisu so odglasovali za pooblaščenje elektrike s 17 glasovi proti enemu.

V Sacramento so se volilci z dvetretjinsko večino izrekli, da mesto investira 12 milijonov v občinski električni biznis.

Volilci v državi Washington so tudi z dvetretjinsko večino odobrili zakonski osnutek zveznega senatorja Boneja, ki omogoča občinam, da lahko kupijo obstoječe privatne elektrarne ali pa zgradi konkurenčna občinska podjetja izven svojih mej. To pomeni, da je elektrarski trust v tej državi skoraj do delal, vsaj pa z odiranjem.

V Wapakoneti, O., so se volilci z dvema proti enemu izrekli za postavitev občinske elektrarne. Mestece že zdaj poseduje svoj distribucijski sistem in kupuje elektriko od privatne elektrarne. V bodoče jo bo samo proizvajalo.

V St. Paulu, Minn., je elektrarski trust tudi izgubil bitko za novo obratno dovoljenje (franchise) za nadaljnjih 20 let. Sedaj posluje brez dovoljenja.

Trust se je najmočnejšega pokazal v državi Oregon, kjer je porazil sličen predlog kakor je bil predložen volilec v državi Washington. Volilci so se izrekli proti pooblaščenju elektrike tudi v Muskogeeju, Okla., Morenci, Mich., in Mt. Olive, N. J.

Svilobarvilci zavrgli kompromisni program

Podjetniki jih hočejo prisiliti, da bi se odpovedali za dve leti pravici do stavke

Paterson, N. J. — (FP) — Svilobarvilske stavkarji, 25.000 po številu, se ne marajo odreči pravici do stavke. Z veliko večino so zavrgli kompromisno pogodbo, ki je vključevala to podjetniško zahtevo, in sklenili še nadalje stavkati, dokler se delodajalci tudi v tem ne podajo.

Pogodba, katero so pomagali sestaviti tudi člani tekstilnega delavskega odbora na konferenci, ki je trajala en dan in eno noč, določa 66 centov minimalne plače na uro ali 13 in pol centa več kakor je bila pred stavko ter 36-urni teden namesto 40-urnika. To pomeni zvišanje plač za 14% in redukcijo delovnika za 10%.

Poleg tega je v pogodbi tudi nova točka, s katero podjetniki delavcem garantirajo 33 ur dela na teden predno smejo uposliti nove moči. Pri odslavljanju so protektirani tudi starejši delavci, ki so s to pogodbo izvoljevali starostne pravice.

Kljub temu so pa stavkarji odklonili to pogodbo, ker se ne marajo odpovedati pravici do stavke za dobo dveh let kakor insistirajo podjetniki. Slednji hočejo "trajen mir", ki naj bi bil za dobo pogodbe zavarovan z arbitracijo, katera naj bi rešila vse sporne zadeve. Stavkarji pa preveč dobro poznajo delodajalce, ki imajo to navado, da so danes, če so potisnjeni ob zid, pripravljeni podpisati vsako pogodbo, takoj drugi dan pa sklenijo, kako in kje bi jo krčili.

5000 imigrantov aretiranih na Rumunskem

Druge aretacije v Avstriji in na Ogrskem — posledica atentata na Aleksandra

London, 15. nov. — Vesti iz centralne in južnovzhodne Evrope se glase, da je bilo večeraj aretiranih na tisoče inozemcev, večinoma političnih beguncev, v Avstriji, Ogrski, Rumuniji in Bolgariji. Masne aretacije so bile izvršene na pritisk Francije, ki še vedno preiskuje široko razpredeno omrežje zarote, katere rezultat je bil umor jugoslovanskega kralja Aleksandra v Marseju pred enim mesecem. Kakor javljajo iz Pariza, je francoska policija do danes ugotovila, da je 72 oseb direktno zaplenjenih v ta umor in obenem umor francoskega zunanjega ministra Barthoua.

Najštevilnejše aretacije so bile v Rumuniji in Bolgariji. Na Rumunskem je bilo prijetih okrog 5000 oseb in samo v Bukaresti 3000, med katerimi je 500 žensk. Bila je največja gonja na ljudi v zgodovini te dežele in sodelovala je vojaška garnizija. Kakor bi odrezal je opoldne prenehal ves promet v mestu in policija je navalila v stanovanja in glavne stane vseh inozemskih organizacij ter polovila vse, ki so bili tamkaj. Prijeli so veliko število Hrvatov in macedonskih Bolgarov.

Pri tem navalu je padlo policiji v roke mnogo navadnih zločincev — ki so se doslej znali dobro skrivati — in špekulantov, ki tržijo s tujo valuto na takozvani "črni borzi".

Sovjeti zgrade največji zdravstveni center na svetu

Moskva, 15. nov. — Sovjetska vlada je sklenila, da zgradi zdravilni zavod, ki bo največji na svetu. V ta namen je dala tisoč akrov sveta v Srebrnem gozdu v okolici Moskve in na tem zemljišču bo postavila zgradbe, celotno mesto zavodov: kliniki, bolnišnice, raziskovalnih laboratorijev itd., ki bodo pod vodstvom in v oskrbi najboljših ruskih zdravnikov. Načrte za to skupno zavodov so že izdelali in pri tem delu so sodelovali tudi eksperti iz Amerike.

Pivovarniški delavci se branijo razkosanju unije

Walla Walla, Wash. — Spor med unijo pivovarniških delavcev in unijo voznikov je prišel že tako daleč, da je šla prva na sodišče, kjer je dobila trajno injunkcijo proti Northwestern Brewery kompaniji, s katero ji prepoveduje prelomev kolektivne pogodbe.

Ta družba, kakor vse druge pivovarnice, ima pogodbo s pivovarniško industrijsko unijo za vse delavce. Nedavno je pa družba podpisala pogodbo tudi z unijo voznikov in se obvezala, da bo skušala pognati to unijo vse voznike. Injunktija ji to prepoveduje.

Pivovarniško unijo želijo razkosati tri ali štiri druge unije

RAFINERIJSKI DELAVCI V MEZDNEM GIBANJU

V treh mestih New Jerseyja zahtevajo zvišanje plač za 15%

Bayone, N. J. — (FP) — Po šestih mesecih brezuspešnega moledovanja in prekanja z ravnatelji rafinerij v tem mestu, Baywayju in Eaglu so delavci sklenili, da se s svojo zahtevo za 15% zvišanje plač obrnejo direktno na Walterja C. Teagla, predsednika Standard Oil Co. of New Jersey. Do tega zaključka so prišli na javnem shodu, na katerem je bilo poročano o izjalovljenju konferenci, ki so jih imeli s tukajšnjimi predstavniki družbe.

Če bodo pri Teaglu kaj več dosegli, je drugo vprašanje. Delavci so namreč organizirani v nekakšni kompanijski uniji, ki je nekoliko bolj neodvisna od bossov kakor je to običaj. Vendar je pa toliko plehka, da se bossi do zdaj niso resno zmenili za to zahtevo za zvišanje in so delavce vlekli šest mesecev za nos. V tukajšnjih rafinerijah vodi agitacijo tudi unija oljnih delavcev, toda do zdaj brez večjega uspeha.

Delavci imajo pa precej dobro statistično organizacijo, ki je zbrala podatke o zvišanju cen. Zahtevo za zvišanje plač opirajo na te podatke. Ravnatelji rafinerij so na zadnji konferenci z delavskimi zastopniki predlagali, naj se ta statistika predloži vladnemu delavskemu odboru v pregled, kar bi pomenilo novo zavlačevanje in manevriranje. Delavci so to odklonili.

Kaj bodo storili, če tudi pri Teaglu naletijo na enak sentiment, najbrž še sami niso na jasnem. Na zadnjem shodu so nekateri delavci priporočali "agresivno akcijo", prevladalo je pa mišljenje, da je treba prej izčrpati vse vire pogojanja s predstavniki družbe.

Skupina sovjetskih kmetov obtožena sabotaže

Taškent, USSR, 15. nov. — Petinpetdeset kmetov, ki pridejo ujejo bombaž, se nahaja pred sovjetskim sodiščem v Taškentu, da so sabotirali določeni pridelek bombaža. Zanimarili so boro in pustili bombaž, da je zgnil na polju, ko je dozorel.

Naraščanje brezposelnosti v Clevelandu

Cleveland. — Iz poročila tukajšnje trgovske zbornice za oktober je razvidno, da je v Clevelandu vedno manj dela. Upošlepost se je v oktobru znižala skoraj za pol odstotka, v primeri z avgustom pa nad štiri procenote — 4.2%.

ki so od Ameriške delavske federacije na lanskem in letošnjem konvenciji dobie jurisdikcijo nad vozniki, obratnimi inženirji in oljarji, katere skušajo vzeti uniji pivovarniških delavcev.

Rooseveltovo socialno zavarovanje bo tenka mreža

Predsednik je povedal zborovalcem v Washingtonu, da finance za zavarovanje zoper brezposelnost morajo priti iz prispevkov, ne iz davkov. Ogrevja se za kooperativno federalno-državno skemo. Starostno in bolezensko zavarovanje bo še počakalo

Ameriški hrvaški "ustaš" pobegnil v Italijo

Newyorška policija je imela nalogo, da ga aretira, toda mož jo je ukanil

New York. — Dr. Branimir Jelić, hrvaški "ustaš", ki je v zvezi z dr. Ante Pavelićem in kateri je zadnje mesece po hrvaških naselbinah v Združenih državah agitiral za neodvisno Hrvatsko, je pred nekaj dnevi srečno zapustil Ameriko in jo pobrisal z italijanskim parnikom v Italijo, kjer se nahaja njegov šef.

Dr. Pavelić, ki je zdaj v zaporu v Italiji, je bil po izpovedbah treh ali štirih Hrvatov, ki so jih prijeli v Franciji, vodja teroristične organizacije, katere je obsodila kralja Aleksandra na smrt in katere član, Vladimir Georgijev Černozemski, ga je ustrelil zadnji mesec v francoskem pristaniščnem mestu Marseillesu. Dr. Branimir Jelić je bil Pavelićev emisar v Ameriki.

Newyorška policija je na prošnjo francoske policije imela nalogo, da Jelića aretira in ga pošlje v Francijo, toda dr. Jelić je policiji zmečal račune. Vpisal se je za potnika na nekem parniku s svojim pravim imenom, odpotoval pa je nekaj dni prej z italijanskim parnikom pod drugim imenom. Odpotoval je z ogrskim potnim listom naravnost v Italijo.

Ameriški Nemci v boju proti Hitlerju

Cincinnati, O. — "Nemci, na fronto!" je naslov brošure, katero so izdali prijatelji resnice, organizacije ameriških Nemcev, ki se je pridružila antinacijski Ligi svobodnih Nemcev. Ta brošura poziva ameriške Nemce, naj v skupni fronti strnejo svoje vrste in napravijo konec Hitlerjevi propagandi v Ameriki, predvsem v nemških kolonijah, kjer je Hitler v zadnjem letu in pol zbral mnogo privržencev, posebno med mlajšo generacijo.

Hitlerjeva beseda je najvišji zakon v Nemčiji!

Berlin, 15. nov. — General Herman Goering, pruski premier, je dejal te dni v svojem govoru pred akademijo nemškega prava, da edini zakon v Nemčiji, ki danes kaj šteje in velja, je odredba "firerja" Hitlerja. Hitlerjeva beseda je najvišja justica v Nemčiji — vse drugo ni nič.

Washington, D. C., 15. nov. — Predsednik Roosevelt je sinoči očitil svoj program socialnega zavarovanja, ki ga predloži kongresu v prihodnjem januarju. Govoril je v Beli hiši članom konference za socialno in ekonomsko varnost, ki je zborovala čez dan v raznih hotelih. Le izbrana skupina delegatov te konference je obiskala predsednika, da sliši njegovo mnenje.

V Rooseveltovem načrtu ni nič radikalnega. Rekel je, da zavarovanje proti brezposelnosti mora biti financirano s prispevki, ne z davki, mora biti na "zdravi podlagi" in ne sme biti "dola"; zavarovanje ne sme biti v nobeni zvezi z dobrodelnostjo. Posamezne države imajo pravico, da si same izberejo formo tega zavarovanja, toda denarni skladi vseh držav za to zavarovanje morajo biti pod kontrolo federalne vlade. Fondi brezposelnostnega zavarovanja morajo biti pod centralno upravo. Skratka ves ta projekt mora biti kooperativnega federalno-državnega značaja.

Predsednik se ni spustil v podrobnosti svojega načrta, dejal pa je, da se mu dopade Wagner-Lewisov načrt za prejšnjega kongresa, ki določa, da federalna vlada naloži petodsetni davek na komercialna mezdna izplačila in države, ki sprejmejo zakon brezposelnostnega zavarovanja, dobe povračilo tega davka.

Glede starostnega in bolezenskega zavarovanja je rekel Roosevelt, da se mu zdi, da čas še ni prišel za to, da si dobro in potrebno. To se pravi, da federalna vlada se za enkrat še ne bo pečala s to vrsto zavarovanja, rada pa vidi, če posamezne države poskusijo.

Rooseveltova priporočila so v večjem ali manjšem konfliktu s sugestijami, ki so jih navedli delegatje v svojih skupinah. Na primer relifni administrator Hopkins je izjavil, da brezposelnostno zavarovanje mora aloneti na davkih na visoke dohodke, ker druge poti ni. Ti davki morajo biti radikalno zvišani. Vsak zakon, ki bo sprejet, mora vključiti deset milijonov brezposelnih delavcev, ki so danes brez služba in večinoma na relifu, drugače zakon ne bo vreden nič. Istega mnenja je bil newyorški župan La Guardia.

Zanimiva debata je bila med zdravniki, ki so se udeležili konference. Delegatje, ki so zastopali Ameriško zvezo zdravnikov, so poudarjali, da lajki morajo držati roke proč od medicine in vsaka sugestija o socializaciji medicine je humbug; vsako vprašanje, ki se tiče cen zdravniške oskrbe, morajo rešiti zdravniki sami. Nato je vstal dr. Stuart R. Roberts iz Atlante, Ga., ki je član posvetovalnega odbora za socialno zavarovanje, in je neusmiljeno napadel kolege pri Ameriški zdravniški zvezi. Rekel je med drugim: "Mi ameriški zdravniki smo danes na zatožni klopi kot izkoriščevalci in oderuhi, in če se ne operemo, nas bo ameriško ljudstvo obsodilo — in zaslužili bomo vsako obsodbo. Bolni reveži, ki nimajo dohodkov, ne morejo plačati naših cen in mi ne storimo nič zanje. Kako se bomo zagovarjali?"

Konference se je udeležilo okrog 300 delegatov iz vseh krajev Amerike.

Masna piketna akcija stavkajočih tekstilnih delavcev v Patersonu, N. J.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodnina: za Zdržbene države (sloven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$8.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveo \$7.50 na leto, \$9.75 na pol leta; za in-ceststvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveo \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vrnejo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA
2827-63 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

138

Domač drobiž

Slovenec izvoljen v Minnesoti

Ely, Minn.—Joseph Verant je bil zadnji teden izvoljen za okrajnega komisarja. Imel je dva protikandidata, Šveda in Finca. Verant je dobil 2100 glasov, Šved 1900 in Finca 1500.

Operacija

Grand Haven, Mich.—Mary Lempe, blagajnica društva št. 550 SNPJ, je bila zadnje dni operirana na nogi in že se ji obrača na bolje.

V škripec zaradi pijače

Calumet, Mich.—Tu je bil aretiran rojak John Krojačič, ko je prevažal opojno pijačo, od katere ni bil plačan vladni davek. Izpustili so ga proti kavčiji. Z njim vred je bil aretiran neki Italijan.

Novodobni babilonski stolp

Kolos, ki bi v poldrugem letu zrasel pod nebo

Pred kratkim, ko so listi poročali, da je pariški občinski svet privolil v zgraditev 2000 m visokega stolpa, ki naj bi stal na pariškem ozemlju že ob času prihodnje svetovne razstave, se je marsikomu zdelo, da gre samo za častniško raco. V resnici pa ne gre za raco, temveč za pariški mestni očetje dejansko obravnavali na eni svojih zadnjih sej vprašanje tega gradbenega kolosa in bi ne imeli ničesar proti njegovi zgraditvi pod pogojem, da bi država prevzela večji del ogromnih stroškov zanj. Kolikšni bi bili ti stroški, je za sedaj ostalo še tajno.

Načrti za novodobni babilonski stolp so že več nego dva meseca do potankosti izdelani, sestavljajo pa jih je sedem inženirjev poldrugo leto. Duševna očeta kolosa sta Lossier in Faure du Jaruc, ki uživata kot inženirja za visoke zgradbe svetovni sloves. Stolp bi zgradili iz jeklenega betona in bi obsegal tri ploščadi s premerom 450 m, vrh bi pa kronala ogromna kupola. Od spodnje ploščadi bi vodile 12 km dolge zavojne stopnice do vrha. Tako dolgih stopnic tudi še niso nikoli zgradili, niti v Ameriki. Promet med "podzemljem" in zračnimi višinami velikana bi oskrbovalo nadalje pet električnih dvigal.

Kakšnim namenom naj bi rabil ta velikan? Pred vsem govore nekaj o tem, da bo pariško vojaško poveljstvo osnovalo na vrhu obrambno postajo zoper letalske napade. Samo ob sebi je umavno, da bi topovi s te višine bolje opravljali svoje delo nego z nižjih točk, n. pr. z nešteti stolpov trdnjavskega pasu okrog Pariza.

Toda vojaški oziri niso bili edini, ki so odločali pri sestavi načrtov. V kupoli sami bo brezžična postaja, dalje vremenslovna postaja in zvezdarna, ki bo opremljena z najmodernejšimi teleskopi. Na drugi ploščadi v višini 1500 m bo pariška občina osnovala sanatorij za pljučno bolne, obiskovalci, ki jih bo nedvomno veliko, pa bodo imeli po vsej priliki dostop samo do prve ploščadi v višini 1000 m, kjer se jim bo pa nudil pravljčen razgled čez velenost in njegovo okolico. Tu, na prvi ploščadi, bodo tudi zabavišča, restorani, kavarne, kinematografi in podobna podjetja. Razsvetljava bo rabila v veliki meri reklamnim namenom za vsakovrstne trditve. Kolikor je javnost poučena o teh stvarih, se zdi da bi trajalo gradbeno delo poldrugo leto.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Preveč strank

Milwaukee, Wis.—Čudim se, zato pa vprašam ljudi, ki so bolj študirani ko jaz, da odkrito povedo, zakaj ima ameriško delavstvo toliko političnih strank, ki vse stremijo za enim in istim ciljem. Vse so za odpravo kapitalizma.

Do tega vprašanja so me privlekle tri platforme ali programi, s katerimi so šle v boj pred prošlimi volitvami tri delavske politične stranke. Te so: progresivna, ki je prišla iz boja zmagovita, socialistična in komunistična. Platforme teh treh strank so mi prišle v roke nekaj dni pred volitvami in vse tri sem pazno prečital, pa nisem našel v bistvu nobene razlike. Našel pa sem to, če se bi uresničil program prve, druge ali tretje, da bi bilo dobro za interese delovnega ljudstva. Če je to res, kar se čita v teh platformah, bo pokazala bližnja bodočnost, ker ljudstvo se je izreklo pri volitvah z veliko večino za prvo. Če so predstavniki pri srcu delavski interesi, jo bodo lahko uresničili.

Da ima ameriško delavstvo toliko političnih strank, je po mojem mnenju, če se ne motim, krivo to, ker njihovi voditelji preveč stremijo za stolčki, političnimi namreč, na katerih so lahka dela z visokimi plačili, delavski interesi so jim pa deveta briga. To se je pokazalo že v več slučajih. Kajti če se bi ti voditelji v resnici brigali za delavske interese, ne bi bili razcepljeni v toliko političnih strank, da si kapitalisti od vselja manejo roke in naskrivaj smejejo. Bili bi že davno združeni v eni delavski politični stranki, s katero bi zmagali pri vsakih volitvah in seveda tudi vladali, pa ne bi bilo toliko brezposelnosti in revščine med nami kot je sedaj.

Delavci in farmarji! Strnimo v bodoče vse naše moči v eno politično stranko, pa naj ima ime kakršnokoli, saj ni ime glavno, glavna so načela, katera bi sprejelo delavstvo na velikem zborovanju v naprednem duhu. Če se bo pa nanovoustanovljena progresivna stranka pokazala za pravo voditeljico delavstva in njegovih interesov, pridružimo se k nji.

Joseph Ule.

Koncert zbora "Prešeren"

Chicago, Ill.—Pred par tedni sem nekoliko poagital za udeležbo na koncertu, ki ga priredi pevski zbor "Prešeren". Ker pa ljudje tako radi pozabimo kaj smo čitali, se s tem namenom zopet oglasim.

Koncert se vrši v nedeljo, dne 18. nov., v dvorani SNPJ, pričetek ob 3. popoldne. Ker so pevec, večinoma člani društva SNPJ in ker s priredbo obenem podpirajo našo skupno ustanovo, avditorij SNPJ, upam, da bo vsa napredni živeli v Chicagu in okolici z veseljem prišli poslušat in s tem dal navdušenja onim, ki se trudijo, da se slovenska pesem v tujini razlega tudi v znanstvenem slogu. Sicer pa s tem, da posetite koncert, sami uživate in napravite sodb. Udeležencem je poleg pevskih in glasbenih točk zagotovljeno, da se bo vsak prav po-

šteno nasmejal, kar pravijo, da je tudi zdravju koristno. Člani zbora bodo namreč vsem onim, ki ljubijo humor, kakor tudi onim, ki so že po naravi radi bolj slabe volje, uprizorili enodejansko komedijo.

Po programu bo seveda kot navadno — prosta zabava s plesom. Godba je najeta za spodnjo in zgornjo dvorano. Torej si boste vsak poljubno lahko izbrali. Zelo navdušen pevec A. Gradišek pa mi je še posebno na ušesa povedal, da je naprosil kuharice, da bodo pripravile poleg navadnih jedvin nekaj polnoma novega za večerjo. Torej čitatelj, ako ti je le mogoče, se udeleži, obenem pa povej prijateljem, da jih "Prešeren" vabi na svoj koncert.

Dvorana SNPJ na 2857 So. Lawrence ave. bo prihodnje nedeljo napolnjena in komur je do užitka in obenem do tega, da pomaga našim ustanovam, bo prav gotovo 18. novembra popoldne žrtvoval par ur kulturnim delavcem v spodbudo, samemu sebi pa v zabavo. Vsem in vsakemu ključem v imenu zbora: Pridite gotovo in ne bo vam žal!

John Potokar, naročnik.

Naša veselica in moj obisk

Blaine, O.—Društvo Zdržižev št. 333 SNPJ priredi veselico ob otvoritvi doma dne 29. novembra, začetek ob 2. popoldne. Zabava se vrši v bivših Sumerjevih prostorih. Vabi se vse cenjeno članstvo iz vse okolice in vsi prijatelji zabave. Posebno se opozarja naše članstvo, da se vsi udeležijo, kajti na seji je bilo sklenjeno, da vsak plača vstopnino, če se veselice udeleži ali ne. Prebitek gre za dom. Da se bomo vsi skupaj bolj veselo zabavali, pripelje svoje prijatelje s seboj. Igrala bo izvrstna godba, tako da bomo lahko vsi plesali.

Z delom gre počasi. Rov Loran D. Coal Co. obratuje le po eden ali dva dni v tednu, ali tri dni na dva tedna, tako da družine skrbi, kako bodo plačevale družinski assement. Bomo videli kaj bo sedaj, ko so dobili demokratje premoč.

Rojak Louis Rolih iz Pittsburgha, Pa., me je obvestil, da je njegova soproga nevarno zbolela in se nahaja v bolnišnici. Brž sem se odpravila tja. Našla sem jo v slabem stanju. Sirota čaka v bolnišnici na povrnitev ljubega zdravja. Zelim ji hitrega okrevanja in da se čimprej spet vrne k svoji družini, ki jo težko pričakujejo, tako tudi rojaki in prijatelji. Topla zahvala njeni hčerki Tončki za postrežbo. Pri Rolihovih sem se sestala s Smrdelovimi; videli se nismo že 21 let. Mrs. Smrdel in mrs. Ujčić sta me spremlili v bolnišnico k Rolihovi, zakar se jima zahvaljujem.

Ko sem se mudila na obisku pri prijateljici v bolnišnici, sem tam srečala mojo sošolko mrs. Ello Kovačič iz Exporta, Pa., in njene sestre, mrs. Skrlj in mrs. Jenko. Povabile so me v Export in vabilu sem se z veseljem odzvala. Med temi naprednimi rojakinjami se človek res počuti imenitno. Obžalujem pa, ker nisem mogla ostati pri njih delj časa. Aleksander Skrlj je imel marsikaj zanimivega pove-

dati iz starega kraja, kjer se je mudil na obisku prošlo poletje. Vsem skupaj se najiskrenejše zahvaljujem za postrežbo in prijazni sprejem. Imenovanim družinam čestitam na lepi vzgoji mladine, ki se ne sramuje govoriti svojega materinega jezika. Obžalujem, ker nisem mogla obiskati Gombačevih in Benigerjevih; čas je bil prekratke, zato sprejmite moje iskrene pozdrave.

Upam in želim, da boste vsi, ki le morete, posetili našo veselico dne 29. novembra in se z nami veselo zabavali.

Mrs. Paula Glogovšek.

Spomin na prijeten dogodek

Milwaukee, Wis.—Da ne bodo moje prijateljice v St. Louisu mislile, da sem morda nanje pozabila, jim želim sporočiti, da sem z mojo hčerko srečno pripela v Milwaukee, kjer sva se nastanili pri moji starejši sestri. Nikakor ne morem pozabiti vašega obiska na moj dom pred mojim odhodom, zakar se vam vsem skupaj iskreno zahvaljujem. Zelo sem bila presenečena, ko sem prišla domov k bogato obloženi mizi, okrog katere je bilo lepo število prijateljic. Verjemite, da mi to ostane v trajnem spominu. Upam, da mi bo tudi dana prilika in vašo prijaznost bom z veseljem vrnila.

Mary Rošel, 107.

PREDSODEK RIBIČEV

Ce ribiča na glas vprašate, ali ribe prijemajo, ti bo takoj dejal prst na usta, da se ribe ne bi preplašile. Tolikšna obzirnost pa v resnici ni potrebna, ker govorjenje rib prav nič ne moti. Ribe namreč niso samo neme, marveč tudi skoraj popolnoma gluhe ali vsaj močno naglušne, če se hočemo po človeško izraziti. Dojemajo namreč samo zvočne valove, ki se prenašajo neposredno po vodi. Le prav močni zračni tresljaji se prenašajo na vodo s tolikšno jakostjo, da jih lahko slišijo ribe. Ribiči se lahko kolikor hoče glasno razgovarja med lovom, pa ne bo preplašil rib. Nasprotno pa se bodo ribe takoj razbežale, če se le nekoliko stresejo tla od trsa koraka, ker se ti tresljaji z veliko jakostjo razširjajo tudi po vodi.

Kako rase kruh

Janko Kač

Čast bodi in siava Amonu očetu, ki rast da pšenici. Nalije kravi mleka v vime, zaplodi misel v glavi človeka. Živiljenje nam siplje z odprto dlanjo iz veka na veka.

(Stara egipčanska himna soncu.)

Ko je stopil v sivi davnni prvi človek — kdo bo povedal kdaj, kako in odkod? — na našo zemljo, padel je na obraz pred silno svetlobo in častil edinega boga, Sonce. Daleč je bilo sonce, zemlja pred nosom. Oči so se tudi bale žarkovitega sonca, zato so se usesale v zemljo. Sonce je bilo tajna, zemlja resničnost. Saj je dala človeku vodo in sence, sadov in živali v izobilju, da si je tešil glad in odebalo telo pred mrazom. Mater je imenoval človek zemljo in se je tako zamaknil vanjo, da je povsem pozabil na očeta sonce.

Pravkar seje kmet pšenico. Če ga vprašate, odkod bo zrastle, vam bo rekel: "Iz zemlje!" Tako bo tudi marsikateri izobraženec odgovoril na to vprašanje. Pa vendar je to naziranje prav pogrešno. Že davno je dogajala znanost, da zrastejo vsi sadeži naše zemlje po veliki večini iz zraka, vode in sonca. Kakor je za ljudi resničen izrek: Od zraka ni mogoče živeti, vendar je rastlinam zrak glavna hrana. A ne ves zrak, temveč samo del njega in sicer prav neznačni del, ki mu pravimo ogljikova kislina ali na kratko CO₂ služi rastlinam za hrano. V 100 hl zraka je tega plina komaj 2 litra. Kako pa dosežemo, da je pšenično zrno v resnici nastalo iz zraka? Zažgimo 100 kg pšenice, pa bomo videli, da nam ostane le 10 kg pepela od vsega stota pšenice. Od teh 10 kg pepela je dobila pšenica iz zemlje le kakšnih 5 kg. Poizkusi so pokazali, da dobi rastlina približno polovico svoje gmote v obliki ogljika iz zraka, ostalih 40 odstotkov pa dobi od vode. Vse to pa se izvrši le v zelenem listu žive rastline pod vplivom sončne sile.

Sonce je pravir vsega življenja. Njegova svetloba daje vsemu svetu toploto in združuje mrtve stvari v živež in rastež vsaki živini: rastlini, živali in človeku. Ko pade prva zarja jutra na zeleno listje, prične obrat najmanjših tovarn — rastlinskih celic. Prav nič niso podobne našim delavnicam iz betona in opeke. Pa kako majhne so! Najmanjše dosežejo komaj 15 milijontink milimetra, celo največje, kar smo jih doslej našli, so prave igračke, 25 cm dolge in nekaj milimetrov debele. Ime celica ali stanica je prav nesrečno izbrano, saj nam vsiljuje napačno predstavo, da so celice stene. Niso pa celice le stene, saj jih mnogo celic niti nima. Celica je vsebina, vidne stene so le del celice, kakor ni odprt ovčji meh ovca, temveč kar smo iz njega izluščili, in tovarna in poslopje, temveč stroji in ljudje v njem. Kaj pa je potemtakem celica? Celica je skup v vodi raztopljenih in razdrobljenih rudninskih snovi, ki so spojene v živo bitje — živ (protoplazma). Kakor vsako podjetje, ima tudi rastlinska celica ravnateljja, jedro, ki skrbi, da podjetje uspeva in snuje, ki je čas, nove podružnice. Prav

kakor je treba za ravnatelja brazenega človeka, je tudi je celice sestavljeno iz žlahtnih snovi kakor ostala živ. Ka pa počelo ravnateljstvo s ko dobro urejeno tovarno, ne imelo delavcev, ki streže plavih jopičih strojem. Tudi lica ima polno takih delavcev zelenih oblekah, ki so razdeljeni v skupinah po vsej celici in pravimo klorofilna zrna. Naše bi jim rekli zelena zrna, sestoje iz zelenega barvila rofilla.

Se preden nastane dan, je pripravljeno v celici. Voda na mestu, naprave za prenosne glavne sirovine za rastlino hrano zraka, katerim pravimo, da dajejo trdno spojeni ogljikove kisline od ogljika, ta sproščeni ogljik brzo zve s pripravljeno vodo in sicer ko, da dajo šestim delom okoli šest delov vode in nastane ko sladkor, ki ga kupijo ranja čez dan, kamor ga le more prav do najtanjših kora Kisik, ki odpade pri delu mora takoj iz celice, da ne nazaj k ogljiku. Ves dan de neutrudljivo zeleni delavci prestanka prav do mraka. pa leže noč na zemljo, pa le rastlina iz sladkornih z vodo in v rastlinah ostane na sestavina pšeničnega škroba. Ko je rastlina do k zgrajena in začne cveteti, je tok sladkorja obrnjen v cvet preskrbi hrano v obliki škroba za potomce. Iz zemlje v rastlina le prav malo snovi, kor smo že zgoraj rekli, da s ri iz teh prstenin (kalija, fosforja, magnezija, kremele, železa, žvepla) zametek za je potomce, ki jih varno polobilno zalogo škroba. To zib varno odene z rjavo odejo, pravimo, kadar jo mlinar s pšeničnega zrna, otrobi.

Tako rase kruh iz zraka, in sonca, zastoj, le 5 odstotkov prstenin da zemlja, dokler spošita prav tako zastoj, smo potegnili meje in postojmejnike pred njivami, pa kmet vračati zemlji kakšne odstotke. Ni je cenejše tovar od rastline, ki da sama skoplje vse sirovine. Zastoj bi kruh, če bi še kmet podaril je delo in polja.

Večina ljudi, usmrčenih od električnega toka, se lahko oženi New York.—Prof. W. B. R. venhoven z univerze John Kins je izjavil zadnje dni, da čina ljudi, ki so elektrokutirani umre po nepotrebnem, k znanost jih lahko že danes vi. Vsi slučajni smrti z elektrnim tokom, pri katerih tok mrtvi žive pljuč in srca, oživljuje. Izjema je le tam, k električni tok prodre možgan in uniči možganske celice. V slučajih je smrt trajna.

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovini? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Dr. Hugo Eckener (na desni) je obiskal Ameriko, da se posvetuje o redni plojbi cepelinov med Nemčijo in Ameriko. Na levi je Clark Howell, federalni aviatični komisar in P. W. Litchfield, magnat kavčuka.

—Federated Pictures.

Kako je Hitler "znižal" brezposelnost v Nemčiji

Je poročilo Scotta New-
a incidentu, ki ga je do-
na potovanju iz Nemčije
Belgija. — (FP) —
tretjega razreda nas
sedelo šest potni-
Peljali smo se iz Kolina
Bruslju. Dokler se je
pomikali proti meji, je imel
besedo neki nacist, ki se
okostil o prerojenju Nem-
vrlinah "fuehrerja" ali
(Hitlerja), o boljši bo-
ki je z nacističnim reži-
posiljala Nemcem ter o ve-
brezposelnosti.
karjal mu ni nihče razen
esebe (Nearinga). Ker so
števke o brezposelnosti
manj vprašanja, na katera
govorni nacist odgovarjal in
jeval s sigurnostjo velike
me.
nismo prekoračili me-
naš nacistični sopotnik iz-
ve prednosti in pravice
"elja". Ali komaj pa smo
mejo v Belgijo, se je
ni neki drugi potnik, neki
delavec, ki ni od Kolina
je izpregovoril besedice.
"In kako se ta zaslužek ujema
s plačo iz leta 1930-1931?" je
pobral delavec Hitlerjevega fa-
šista, ki ni mogel tajiti, da zna-
š skoraj polovico manj. Poleg
tega je narasla tudi draginja,
posebno v zadnjih par mesecih.
Plače gredo navzdol, cene se pa
dvigajo.
Nemškemu delavstvu ne pre-
ostaja nič drugega kakor eko-
nomsko suženjstvo, je zaključil
nacijev nasprotnik. In kdor od-
pre usta, da bi protestiral, ga
tako zagrabijo in vržejo v kon-
centracijsko taborišča. Če ima
družino, je ta prepuščena stra-
danju.
"Koliko na boljem so pa de-
lavci v Moskvi?" se je fašist
skušal izvit iz zagate.
"Pustiva Moskvo pri miru,"
je dobil odgovor. "Midva ne
govoriva o Rusiji, sploh so pa
tam sposobni se brigati za svo-
je zadeve. Midva govoriva o
Nemčiji in o n e m š k i h
delavcih — o njih padajočem
življenjskem standardu, nara-
ščajoči industrijski sužnosti in
o izgubi vseh svojih organiza-
cij, sploh vsakega obrambnega
sredstva — razen podzemnega
revolucionarnega dela."
Na to ni nacistični sopotnik ni-
česar odgovoril. Sploh ni imel
odgovora. In ko je vlak zape-
ljal na postajo v Bruslju, se je
nemški delavec obrnil do svojih
sopotnikov z značilnimi poslo-
vilnimi besedami:
"Vsekakor sem zdaj v tujini,
kjer lahko govorim. Tudi ima-
mo dosti povedati."
Zakonski pogovor
"Zakaj se prav za prav srdiš
name?"
"Pozabila sem že — toda od-
pustim ti prav gotovo ne."

Federated Pictures
Kitajski sužnji, ki so bili uhitotapljeni v Ameriko z otoka
Tihotapai so prejeli \$1000 za vsakega Kitajca. Sku-
paj uhitotapljenih Kitajcev, ki jo kaže slikla, so našli skrito v
kleti v New Jerseyju.

Žuželke kot hišne pevke

**Zivali, ki nadomeščajo Japon-
cem kanarčke**
V velikem koncertu narave
sodelujejo tudi žuželke kot vne-
te godbenice. "Petje" črčkov
nam je vsem znano, a tudi druge
žuželke so sposobne raznih
glasov, ki jih proizvajajo bodisi
s streslaji svojih kril med po-
letom, deloma s posebnimi orga-
ni, ki so se jim v ta namen raz-
vili na kakšnem delu telesa.
Tudi pri nas se dobe ljudje,
ki "redijo" črčke v majhnih
kletkah doma, da jim pojejo. Ta
sport pa je posebno razvit na
Japonskem, kjer poječe žuželke
v hiši naravnost nadomeščajo
naše kanarčke in druge ptice
pevke. V Tokiju so posebne tr-
govine, ki se pečajo s prodajo
pojočih žuželk na debelo. Te tr-
govine pošiljajo na ceste potu-
joče prodajalce z majhnimi
bambusovimi kletkami, v kate-
rih so zaprte drobne pevke: Ti
prodajalci imajo včasih prav do-
ber dnevni zaslužek. Žuželke si-
cer malo stanejo, a zato ne živ-
dolgo in jih morajo ljudje kupo-
vati vedno znova. Najrajši ima-
jo Japonci v vlogi naših črčkov
navadno kobilico in kobilico se-
likovo ter še nekatere druge žu-
želke, dočim se za črčke same
ne zanimajo. Te žuželke redijo
kakor svilode z največjo skrbjo.
Nabirajo jih običajno v septem-
bru na polju, preden ležejo svo-
ja jajca in jih hranijo v stekle-
nih posodah. Samica pogine sko-
raj neposredno potem, ko izle-
že jajca, jajca pa hranijo v tem-
peraturi do 80 stop. Mladiči se
izvalijo v marcu. Od 100 jajc
dobe povprečno 90 mladičev, po-
lovica jih je pa samice, ki niso
uporabne in jih ne redijo dalje.
Samo samci pojejo. Takšen pe-
vec živi samo 4 do 5 tednov, na-
kar ga je treba nadomestiti z
novim.

Vesti iz Jugoslavije

Brata je zabodel
Ptuj, 3. novembra. — Brata
Potočnik Franc in Ludvik, s
Ptujake gore sta se mudila te
dni na sedmini pri posestnici
Tereziji Avguštinovi na Ptujski
gori, kamor je prišlo tudi več
fantov iz Podlože. Med fanti je
nastal prepir, kateremu ata se
oba brata Potočnika izognila in
odšla domov. Prišedši domov se
je Franc Potočnik oborožil s ku-
hinjskim nožem hotel iti nad
fante, da ž njimi obračuna. Brat
Ludvik mu je to zabranil in ga
začel miriti. Pri tem pa je Franc
Potegnili svoj žepni nož in ga za-
sadil bratu Ludviku v levo stran
prsi tik pod srcem. Ludvik se je
ves krvav zgrudil na tla in ob-
ležal nezavesten, v kakršnem
stanju so ga našli tudi njegovi
starši, ki so takoj poklicali
zdravnika, da je ranjenicu nudil
prvo pomoč ter odredil prevoz v
ptujsko bolnišnico.

Smrtna nesreča pri Domžalah
Domžale, 3. novembra. — Na
cesti blizu Domžal se je te dni
pripetila tragična nesreča, ka-
tere žrtev je postal 21 letni
brezposelni delavec E. Janežič,
stanujoč v Domžalah. Fant je
privozil s kolesom po poljski po-
ti in je precej naglo zavil na
glavno cesto prav v hipu, ko je
pridrvel mimo neki avtomobil.
Sofer ni mogel več ustaviti in
avtomobil je tresčil v kolesarja,
ki je odletel več metrov in ves
okrvavljen obležal. Bil je takoj
nezavesten. Na pomoč so pozva-
li reševalce iz Ljubljane, ko pa
je prihitel reševalni avtomobil,
je bil nesrečni mladenič že mr-
tev.
Neznani samomorilec na Golovcu
Dne 3. nov. so našli izpreha-
jalci na Golovcu okrog 55 let
starega, precej slabo oblečenega
moškega, ki je ležal na tleh in
imel okrog vratu ovito vrvico.
Očividno gre za samomor, po
katerem pa je neznanec padel z
drevesa. Pri sebi ni imel nika-
kih listin. Orožniki iz Štepanje
vasi so dali prepeljati neznanca
v mrtvašnico v Štepanji vasi.

V gledališču
"Zakaj pa tako navdušeno plo-
skate? Saj ste vso predstavo
prespali!"
"Ravno zato! Že tri dni in tri
noči nisem zatislil očesa. Rečem
vam, ta drama je imenitna. Bolj-
ša od najboljšega veronala!"

DVAKRAT NAVIDEZNO MRTEV

V Harbinu je neki kitajski
družini umrl sinček in potrti
starši so pripravili vse za po-
greb. Ko so se pa tretjega dne
vrnili z neke poti domov, so ob-
stali na pragu z odprtimi usti.
Sinček, ki bi moral biti mrtev,
se je bil med njihovo odsotnost-
jo zbudil, splezal je s postelje in
se je na tleh zabaval s svojimi
igračkami. Srečni starši so se
zadovoljili z izjavo zdravnika,
da je bil mali pač samo navi-
dežno mrtev.
Kratko potem pa je otrok
znova zaprl oči v smrti podob-
nem spanju. Sedaj so ga zdrav-
niki zelo previdno preiskali, a
so morali izjaviti, da je nedvom-
no mrtev. Starši tej ugotovitvi
niso hoteli prav verjeti in niso
na noben način dopustili, da bi
truplo zagrebli. Ko se pa otrok
tretji dan še vedno ni prebudil,
se je dal oče toliko prepričati,
da bi krato zaprl le narahlo in
ne zasuli s prstjo. Petega dne je
neki pastir, ki ga je pot vodila
mimo odprte jame, radovedno
dvignil pokrov. Tedaj je mali
"mrtvec" v drugič izgnil svo-
je roke proti njemu. Seveda ga
je pastir takoj rešil iz njegove-
ga neudobnega položaja. Otrok
od tedaj ni več "umrl", njegovo
zdravje je izborno, starši so pa
trdno odločeni, da ga ne dajo
makar cele mesece iz hiše, če bi
ga spet prišlo, da bi umrl. Za
zelo redki primer se zanimajo
tudi znanstveniki, pa mu doslej
ne vedo pojasnila.

VSAK IMA SVOJ OKUS

Že v Evropi se posamezni na-
rodi močno razlikujejo med se-
boj po svojih jedeh in okusih.
Izvenevropska ljudstva pa si
privoščijo jedi, ki so nam na-
ravnost nerazumljive.
Najbolj znana je še kitajska
kuhinja, čeprav se more le ma-
lokateri Evropejci ponašati, da je
že jedel plavuti morskih volkov
in lastavičja gnezda. Na Juž-
nem Kitajskem jedo celo pečene
podgane in gnlla jajca. Korejci
imajo radi morako favno, mor-
ske pajke, morake valje, a tudi
morsko travo, ki vsebuje mnogo
joda in je baje zelo zdrava. Si-
birski nomadi jedo mah, a ne
svežeje, temveč tistega, ki ga
je severni jelen že na pol pre-
žvečil in prebavil v svojem že-
lodecu. Če zakoljejo severnega je-
lena, skuhamo najprvo vsebino
njegovega želodca in jo pojed-
ko posebno slaščico.
Neki drugi azijski rod si pri-
pravlja omamno pijačo iz muš-
nic. Ker te gobe v njegovih kra-
jih ne rasejo, si jih dobiva v
zameno za kože. Samoanci pije-

Slovenska Narodna
Ustanovljena 6. aprila
1904

Podporna Jednota
Inkorp. 17. junija 1907
v državi Illinois

3657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
GLAVNI ODBOR S. N. P. J.
UPRAVNI ODBOR:
VINCENT CAINKAR, predsednik.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj.bol.odd.3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
ODBORNIKI:
FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....990 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1198 E. 170th St., Cleveland, O.
GOSPODARSKI ODBOR:
MATH PETROVICH, predsednik.....595 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
POROTNI ODBOR:
JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR.....Box 27, Arma, Kana
JOHN TRČELJ.....Box 287, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.
NADZORNI ODBOR:
FRANK EATZ, predsednik.....3639 W. 20th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAI.....25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Evelet, Minn.

POZORI!—Korrespondenca s glavnimi odborimi, ki delajo v št. uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo št. predsednika, naj se nosijo na predsedništvo.
VSE DENARNE posiljitve in stvari, ki so tičale št. upravnega odbora in jednote rabo
naj se posiljuje na št. tajništvo.
Vse zadeve, ki se tičejo št. bolnišnice, naj se posiljuje na bol. tajništvo.
Vse zadeve v zvezi s blagajniškim poslom, naj se posiljuje na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v št. upravnom odboru naj se posiljuje Franku Kajcu
predsedniku nadzornega odbora.
VSE PRIZIVI na št. porotni odbor naj se posiljuje na Johna Gorška, predsednika porot-
nega odbora.
VSE DOPISE in drugi spisi, namenska, osebna, naročilna in sploh vsa, kar je v zvezi
s glasilom jednote, naj se pošilja na "PROSVETA", 3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the executive president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning ledger and members other than old
benefits should be addressed to the secretary's office.
Matters of old benefits should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up
with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank
Eatz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial
Committee.

jo ob svečanih prilikah pijačo, ki
si jo pripravljajo iz nekih kore-
nin. Te korenine njihova dekle-
ta cele ure žvečejo in pljuvajo
potem v skledo. Ta neapetitna
kaša zavre, pri čemer nastaja
alkohol. Maji v Srednji Ameri-
ki jedo kakše pečenke v omaki
iz črvov, krokodilje zrezke a
hrošči in pečene kobilice. To je
pa silno majhen del vseh tistih
čudovitih stvari, ki jih človeštvo
zmore napraviti v avoj želodec.

Trinerjevo Grenko Vino
vse moje življenje, ker je izredno do-
bro za zdravje. — John Ondrus. — Ako
se počutite uničenim, trpite valed za-
prtnice, slabega apetita, plinov, gla-
vobolov, Trinerjevo grenko vino oči-
sti vaš sistem, na prijazni način in
vam povrne vašo energijo. 45 let do-
brega zasluznega priznanja. V vseh
lekarnah. Jos. Triner Corp., 1333 S.
Ashland Ave., Chicago, Ill. Kupite
si ga steklenico še danes! — (Adv.)

\$1 TAKOJ - in \$1 NA MESEC

vzpostavi

GASTEAM RADIATOR

v vaš dom

Cudovita ponudba kurjave z plinom
za domove, urade ali trgovine.
Samo za eno sobo ali celo poslopje.

Kompletna samostoj-
na parna kurjava
na plin

Ako ste se naveličali nadležne kurjave,
nakladanja umazanega premoga in od-
našanja pepela ali pa biti brez gorkote, tedaj
je tukaj dobra novica za vas. Lastniki po-
slopij ali najemniki, ki nimajo centralne kur-
jave ali oni, katerih prostori se dovolj ne
segrejo od že obstoječe centralne kurjave,
se lahko poslužijo velike ugodnosti, katere
jim nudi ta plinova kurjava.

Za samo \$1 naplačila in \$1 na mesec vam
plinaka družba vzpostavi Gasteam radiator
v vaš dom, urad ali trgovino.

Gasteam radiator se lahko in hitro postavi
kjerkoli ga želite imeti. Je zelo enostaven
za uporabo. Obrnite zaklopko in nažgite—
pa imate gorkoto kjer in kolikor jo hočete.
In je tudi čista gorkota. Ni saja! Ni prahu!
Ni nesnage!

Za vsa pojasnila se obrnite na bližnji urad
plinske družbe.

Gas Heating Division
THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Oči je imel kalne, usta so bila alinasta od krvave pene. Zdaj je razumela: mrtev je. In tako je obsedela v blatu, držala je pod roko hčerko kakor svezanj in topo gledala svojega starega.

Rudnik je bil rešen. Z nervozno kretnjo si je stotnik snel čako, ki mu jo je bil presekla kamen, in si jo spet posadil na glavo. Še zmerom je stal bled in negiben pred to nesrečo svojega življenja, vojaki pa so molčali in vnovič nabijali puške. Na oknu sprejemališča sta se pojavila Negrel in Dansaert s prestrašenim obrazom. Za njima je stal Suvarin, na čelu se mu je videla globoka brazda, kakor bi bila v njej izražena njegova fiksna ideja in kakor da grozi. Na drugi strani obzorja, na robu planote je nepremično stal Bonnemort, upiraje se z eno roko na palico, z drugo pa zastiraje si oči, da bi bolje videl, kako ubijajo njegove. Ranjenci so tulili, oškropljeni in blatni od luž med črnimi tintnatimi premogovnimi madeži, ki so se prikazovali izpod umazanih sneženih krp, so se mrliči ohlajali v zlomljenih držah. In sredi teh čisto majhnih človeških teles je počivalo Miškovo truplo, strašen in žalosten kup mrtvega mesa.

Stefan ni bil ubit. Še zmerom je čakal, stoječ kraj Katarine, ki se je zgrudila od utrujenosti in strahu, ko je zaslišal drhteč glas in se stresel. Bil je abbe Ranvier, ki se je vračal od maše in je z dvignjenimi rokami v preroški jezi klical božjo kazen na glave morilcev. Oznanjal je čas pravice, skorajšnje iztrebljenje meščanstva z ognjem iz nebes, kajti njegovi zločini so dosegli mero, ko je dalo pobiti delavce in razdedinjenje tega sveta.

SEDMI DEL
I

Strelci, ki so padli v Montsou, so strahovito odmevali tja do Pariza. Ze štiri dni so se vsi opozicijski listi zgrajali in polnili prve strani z grozovitimi vestmi: pet in dvajset ranjencev, štirinajst mrtvih, med njimi dva otroka in tri ženske; razen tega so bili še jetniki, Levaque je postal nekakšen junak, polagali so mu v usta antične veličine, s katerimi naj bi bil odgovarjal preiskovalnemu sodniku. Cesarska vlada, ki je bila zadeta s temi nekaj krogli naravnost v srce, se je delala, kakor da je v svoji vsegamogočnosti popolnoma mirna, pa se še sama ni zavedala, kako težko je ranjena. To je bil le obžalovanjan vreden spopad; nekaj se je razbilo v tej črni zemlji, daleč, daleč od pariškega tlaka, kjer se ustvarja javno mnenje. Reč bo kmalu pozabljena; rudniška družba je dobila nalog, naj zadevo potlači in naredi konec temu štrajku, ki traja že celo večnost in se pretvarja v socialno nevarnost.

Tako so prispele v sredo zjutraj v Montsou trije upravni svetniki rudniške družbe. Mestec, ki se dotlej ni upalo veseliti tega pokola, se je bolnega srca oddahnilo in razveselilo, da je naposled rešeno. Prav zdaj se je vreme obrnilo na bolje, posijalo je sonce, tisto prvo februarско sonce, ki s svojo toploto ozelenja popke špankega bezga. Odprli so spet vse oknice na ravnateljstvu, zdelo se je, da je prostorno poslopje spet oživilo in vesti, ki so se širile odtod, so bile kar najugodnejše. Pripovedovali so, da so ti gospodje zelo ginjeni zaradi katastrofe in da so prihiteli, da sprejmejo v očetovsko naročje izgubljene sinove iz kolonij. Zdaj, ko je bila rana že zasekana, brez dvoma globlje, kakor bi bili hoteli, so se kar razmetavali v svojem reševalnem delu in odrejali krasne reči, samo prepozne so bile. Najprej so odslavili Boraince in naredili velikanški hrup, češ, kako skrajno so obzirni do svojih delavcev. Nato so ukiniteli vojaško zasedbo rudnikov, ki jih premagani stavkarji niso več ogražali. Pobrigali so se celo za to, da se po-

tladi vprašanje straže, ki je izginila v Voireuxju; preiskali so vso okolico, a niso našli ne puške ne trupa; naposled so se odločili, da so vojaka prišteli med begune, četudi so sumili zločin. V vseh pogledih so si tako prizadevali, da bi ublažili dogodke, ker so trepetali iz strahu pred jutrišnjim dnem ter smatrali, da bi bilo nevarno priznati nepremagljivo divjstvo množice, ki je navalila na razpadajoče ogrožje starega sveta. Drugače jih to pomirjevalno delo ni motilo, da so vodili v redu čisto poslovne zadeve; kajti videli so Deneulina, ki je hodil na ravnateljstvo, kjer se je sestajal z gospodom Hennebeaumem. Pogajanja za odkup Vandama so se nadaljevala in zatrjevalo se je, da je Deneulin sprejel ponudbe gospodov upravnih svetnikov.

Najbolj pa so razgibali okolico veliki rumeni lepaki, ki so jih dali gospodje v velikem številu nalepiti po zidovih. Na njih se je v zelo velikih črkah čitalo teh nekaj vrst: *Montsoujski delavci! Nočemo, da bi zablude, katerih žalostne posledice ste sami videli v zadnjih dneh, odvzele vsa življenjska sredstva delavcem, ki so pametni in dobre volje. Zato odvarjamo v ponedeljek zjutraj vse rudnike, in ko bo obrat spet vzpostavljen, bomo skrbno in dobrohotno preiskali razmere, ki jih je treba izboljšati. Storili bomo vse, kar bo izvedljivo.* V teku jutra se je zvrstilo mimo teh razglasov deset tisoč premogarjev. Ne eden ni govoril, mnogo jih je odkimalo, drugi pa so odhajali z drsajočim korakom, ne da bi se jim premaknila ena sama guba na negibnem obrazu.

Kolonija Dve sto štirideset se je še vedno trmoglavno upirala. Kakor da je tovariška kri, ki je pordečila blato v rudniku, zapirala drugim pot v jame. Komaj kakih deset jih je šlo na delo: Pierron in drugi hinavci njegove baze, ki so jih ostali gledali z mrkimi obrazy, brez kretnje in brez grožnje, ko so odhajali in se vračali. S čudnim nezaupanjem so tudi sprejeli lepak, ki je bil nalepljen na cerkvi. Nič se niso v njem omenjale vrnjene delavske knjižice: ali jih družba ne namerava spet sprejeti? Bojazen pred izsiljevanjem, bratska misel, da protestirajo zoper odpust tistih, ki so bili najbolj prizadevi, sta jih delala še bolj trmaste. To je bilo sumljivo, treba je bilo počakati, da se bodo gospodje odkrito izjavili. Tišina je pritiskala nizke hiše k tlom, lakota sama jim ni bila nič, vsi so bili voljni umreti, odkar je kruta smrt šla preko njihovih streh.

Izmed vseh hiš je bila zlasti ena najbolj črna in molčeča zaradi prevelike žalosti; to je bila Maheujsva hiša. Odkar je Maheujska spremila moža na pokopališče, ni več odprla ust. Po bitki je dovolila Stefanu, da je pripeljal domov Katarino vso blatno in napol mrtvo. In ko jo je slatila v pričo mladeniča, da bi jo dela leč, je sprva mislila, da se tudi hči vrača s krogljo v trebuhu, kajti na njeni srcaji so bili veliki krvavi madeži. A je kmalu razumela: bilo je znamenje zrelosti, ki se je pokazalo v razburjenju tega strašnega dne. Oh, že spet nova sreča! Lepo darilo, da more zaposloti otroke, ki jih bodo potem žandarji pobijali! Niti besedice ni rekla Katarini, a tudi s Stefanom ni govorila. Stefan je spal z Jeanlinom in se ni zmenil za to, če ga primejo; tako mu je bila odvrtna vrnitev v tesnobo Requillarta, da bi se dal rajši zapreti. Tresel se je od strahu pred nočjo po vseh teh smrtih, od pritajene groze pred vojakom, ki je ležal tam spodaj pod skalami. Sicer je sanjal o zaporu kakor o zatočišču za muke svojega poraza. Pa ga niso vznemirjali, vlačil se je okoli ure in ure ter ni vedel, kako bi utrudil telo. Le večasi je Maheujska hudobno ošinila oba, njega in hčer, kakor bi ju vpraševala, kaj delata pri nji.

(Dalje prihodnjé.)

OKRUTNA IGRA

Napisal Albert Jean

V moderno opremljeni sobi sta sedela na divanu iz črnega žametja neki gospod in neka dama. Pred njima sta stala na nizki mizici na lakastem pladnju dva kristalna kelih z iskrenim se rdečim burgundcem. Iz gramofona v kotu je donela havajska melodija.

Zdajci je rekel Daniel svoji ljubimki:

"Prosim te, zapri gramofon!"

Dama ga je ubogala.

Nekaj časa je vladala v sobi tišina. Potem je začel Daniel s hripavim, obupanim glasom:

"Položaj postaja nevzdržen!"

"Tudi jaz tako mislim."

"Izživeti se moram, potovati in svobodno ljubiti. Ze celih deset let nosim v sebi gorečo željo po begu!"

"Prav, pa skupaj odpotujva! Tudi jaz si ničesar na svetu bolj ne želim."

Hripavo se je zasmeljal.

"Tebi je lahko govoriti. Kaj naj bo pa z mojo ženo?"

"Daj se vendar ločiti!"

"Moja žena ne bo nikdar na to pristala!"

"Potem jo pa prisili!"

"Ne, popolnoma nemogoče."

Ko sva se poročila, sem s svojimi romani komaj toliko zaslužil, da sva se za silo preživela. Ona je bila tista, ki mi je vlivala pogum in me držala pokoncu. Če sem to, kar danes sem, je v glavnem njena zasluga. Zdaj se me seveda oklepa, ker ve, da ima pravico do mene."

"Ponudi ji veliko vzdrževalnino."

"Odbila jo bo. Do denarja ji nikoli ni bilo."

"Kaj boš pa potem napravil?"

Daniel ni odgovoril. Stisnil je zobe in sunkoma dihal. Ko ga je pozorneje pogledala, se je zgrozila, tako mrka odločnost je gorela v njegovih arepih očeh.

Daniel je sedel v svoji delovni sobi. Pred njim in na pisalni mizi je ležal šop popisane papirja. Na ovitku iz močnejšega barvastega papirja se je pa bral naslov njegovega novega romana, ki ga je pred kratkem začel: "Okrutna igra."

Pogreznil je glavo v dlani in se naslonil na mizo. Premišljal je.

Daniel je spadal med tiste romanopisce, ki se boje intuicije in jo zato skrbno nadzirajo. V njegovem srcu in v njegovih romanih je bilo vse logično in

natanko preračunano. Skrbno je zbiral vse, kar se mu je zdelo važno za njegove namene; pri tem mu je dostikrat pomagala njegova žena kot tajnica.

Danes je še napeteje razmišljal. Pisatelj je bil prišel do ene izmed najvažnejših točk svojega romana, kot človek je pa iskal sredstva, da se odkriža ljubečega bitja, ki mu je bilo napoti.

Zdajci se mu je razjasnil obraz in okrutni usmev mu je legel na drobne ustnice. Našel je! Pred vsem gre za to, da bodo pozneje videli v zločinu samomor. In začeti roman "Okrutna igra" naj bi to domnevo podprl.

Daniel je pritisnil na gumb in poklical svojo ženo.

Alice je bila nekoč zelo lepa; da, bila je še zdaj, vzlic trudni črti okoli ustnic in temnim senčam na trepalnicah, kadar je zaprla oči: te sence so izdajale solze.

Daniil ni pogledal svoji žrtvi v oči. Vprašal je:

"Ali bi mi malo pomagala? Nekaj bi mi iskala."

Povedal je ime nekega časnika, ki ga je imel lepo po številkah urejenega in vezanega v omari.

"Saj veš, da si v mojem no-

vem romanu junakinja sama vzame življenje. Preden se pa zastrupi, sporoči policiji, da pojde prostovoljno v smrt. Tudi jaz bi potreboval takšno poročilo, nekaj kratkega, verno posnetega po resničnem življenju. Bodi zato tako dobra in poišči v prvem četrtletju lanskega letnika poročilo o samomoru gospe Vernove. Tam bo našla tudi pismo, ki ga je napisala tik pred smrtjo. Kolikor se spomnim, se mi je to pismo zdelo takrat zelo lepo. Ko ga najdeš, ga prosim prepisati, ker ga bom potreboval."

"Prav. Ali naj ga spišem na stroj?"

"Ne, z roko. In še nekaj: podpis kar izpusti, ker je nepotreben."

Načrt, ki so ga spočeli Davidovi možgani, je bil vprav peklenški. Nesrečna žena je šla brez besede na delo. Bila je njena smrtna obsodba, in sama jo bo podpisala, ko prepíše one vrstice, ki naj po njenem umoru razbremene morilca.

Danielu bo treba samo pokazati ta list, ki ga bo napisala njegova žena, pa mu nihče ne bo mogel do živga. Potem bo lahko brez skrbi in neovirano živel takšno življenje, ki je po njem tako goreče koprnul.

Čez nekaj časa je stopil v knjižnico zraven svoje delovne sobe. Alice je ravno prepisovala ono pismo.

Danielov obraz je bil neprodiren, toda njegova roka je krčevito oklepala ročaj revolverja v žepu.

"Ali si končala?" je vprašal.

"Da," je tiho rekla Alice.

Sklonil se je čeznjo, prebral in presenečen planil pokoncu, zakaj prvič v življenju ga je njegova žena nalagala.

Samo štiri vrstice so bile napisane na papirju:

"Gospod komisar! Ne dolžite nikogar krivde za mojo smrt. V popolni zavesti si vzamem življenje."

In ne glede na Danielova navodila je Alice to izjavo podpisala s svojim imenom. Izjavo, ki naj Daniela obvaruje slehernega suma.

Odrevenel je Daniel, omahnil nazaj in pobešil glavo.

Alice je zdaj izpregovorila in njen glas je komaj slišno drgetal:

"Mislim, sem, da pač ni treba poiskati ono pismo. Saj bo to, kar sem tu napisala, zadoščalo tvojim nameram!"

Daniel je padel svoji ženi pred noge. Lice mu je gorelo v temni rdečici sramu in bolesti. Pritisnil je poljub na belo Aličino roko in neprestano jecljal samo eno besedo:

"Odpusti! Odpusti!"

Temeljna živila so
podlaga obeda

V zadostne obede mora biti vključene: ga dosti sadja, zelenjave in mleka.

AKO se namesto tečne hrane uporabljajo nadomestki, se to kmalu kaže kot nezadostni, kar se je izkazalo tekom svetovne vojne, ko je vlada določila omejitve na živila. Dasi je bilo zadostno ob času obeda, je človek kmalu postal lačen.

Zdravnik Vam pove kako
se obvarujete prehladov

Prominentni zdravstveni specialist je rekel, da 83% vseh ljudi v ti državi je prehladen. Priporočal, kot "glavno sredstvo" obvarovati se prehladov, da se jim upreže s podporo naj- večkrat uspešne zdraviljivo.

NUGA-TONE se je izkazal kot izvrstna tonika za jahanje in vzdržanje resistence. Gre naravnost v oslablene organe. Njim daje red moči, da se lahko uprejo in izločijo strupe, ki so največkrat vzrok bolezens. Sedaj je prvi čas za vas, da si odvarite resistence. Vzemite NUGA-TONE za kratko dobo in vi deli boste čudoviti uspehi. Na prodaj in jancem pri vseh lekarnarjih. Vsa denar se vam vrne ako niste zadovoljni. Dovolj za en mesec zdravljenja za en dolar. Lažja se živati in var drži v redu.

Proti zapleteni vsemu: UGA 501. Idealni odvajalec. 25c in 50c. (Adv.)

Kmet opazi na cesti šoferja, ki se je zaletel z avtom v drevo, ne da bi se mu bilo kaj pripetilo.

"Šlišite," ga vpraša, "kako pa ustavite, kadar ni nobenega drevesa?"

"PIJTE MLEKO"

ZA DOBRO ZDRAVJE

Pijte kozarec svežega pasteriziranega mleka pri vsakem obedu. Je lahko za prebavo in vam pomaga vzdrževati popolno zdravje. Zdravniki priporočajo vsakemu moškemu in ženski "piti dosti mleka", kajti ta mu dovaja prvine, potrebne za telo, da se počuti najbolje. Naročite ga takoj od svojega mlekarja. Dostavil vam ga bo k vašemu pragu—udoben, ekonomičen način kupovanja.

MILK FOUNDATION, Inc.

A non-profit organization endowed to give out scientific facts on general health. 205 W. Wacker Drive, Chicago

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveda stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto. Ker pa člani že plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se je šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag. S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je.
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, mora listi član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to-takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLA S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene smerne, unifako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustrezna pojasnila